

Az MKP és az SZDP egyesülése Komárom-Esztergom vármegyében ^[1]

Közismert tény, hogy a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt egyesülésére, és ezzel együtt a Magyar Dolgozók Pártjának a létrejöttére 70 évvel ezelőtt, 1948 júniusának közepén került sor. Írásunkban a Magyar Kommunista Párt Komárom-Esztergom vármegyében kifejtett tevékenységének egy-egy mozzanatát és az ahhoz kapcsolódó, általunk legfontosabb vélt dokumentumokat ismertetjük.

A két párt egyesítésének előkészítése^[1]

Az 1947. augusztus 31-i országgyűlési választásokat követően,^[2] szeptemberben és októberben megindultak a Szociáldemokrata Párton (SZDP) belül a vezetőségválasztások, melyek arra voltak hivatottak, hogy a párt baloldalának képviselőit kedvező pozícióba juttassák. Az 1947. október 27-én kelt kommunista vármegyei titkári jelentésben azonban azt olvashatjuk, hogy nemcsak Dorogon, hanem Esztergomban is jobboldali többségű vezetőség megválasztására került sor. A kommunistáknak mindössze Komáromban sikerült kiépíteniük a megfelelő kapcsolatokat, melynek eredményeképpen a járási vezetőség hathatós segítségével tudtak baloldali vezetőséget választani. A választást ráadásul a kommunisták is segítették azzal, hogy a Magyar Kommunista Pártba (MKP) belépni szándékozó szociáldemokratáknak a szavazás erejéig visszaadták a tagkönyvüket. A Gesztési járáshoz hasonlóan a Tatai járásban is – Tatát és Tatabányát kivéve – az MKP elképzelése szerint alakultak az események, ami elsősorban a kommunistákkal szimpatizáló szociáldemokrata járási titkárnak volt köszönhető.^[3] Komárommal kapcsolatban *Kamarás Rezső*, az MKP ottani városi titkára az 1947. december 1-jén kelt bizalmas jelentésében arról írt, hogy a szeptemberi átszervezések után ugyan még úgy tűnt, a vezetőségen belül a baloldalnak sikerült többségbe kerülnie, azonban a kéthónapos munka és a legális együttműködés után már azzal kellett szembesülniük, hogy számításaik nem váltak be, s rövid idő leforgása alatt a vezetőségekben több irányvonal is kialakult. **(Lásd az 1. számú dokumentumot!)**

A kép forrása: Fűrészné Molnár Anikó: *Tatabánya anno. Képek a régi Tatabányáról*. 2001, Tatabánya. ^[2]

A baloldal felülreprezentáltságának elérése érdekében sok esetben az ÁVO^[4] is az MKP segítségére sietett, amit bizonyít a komáromi vasutas szakszervezet titkára elleni rémhírterjesztés miatt megindított eljárás is.^[5] 1947 decemberére a kommunisták számára Tatabányán is kedvező irányt vett a két párt közötti együttműködés. Ennek fenntartása érdekében elhatározták, hogy a pártközi értekezleteken közös akcióprogramok kidolgozásáról is tárgyalnak. **(Lásd a 2. számú dokumentumot!)**

Alacsony számban ugyan, de megkezdődött a régi szociáldemokraták átlépése a kommunista pártba. A tisztújítások alkalmával pedig előtérbe került az illegális kommunisták vezető pozícióba juttatása. Mindezek ellenére azonban az SZDP még mindig nem rendelkezett komoly és számottevő baloddalalal. ^[6]

Az MKP és az SZDP szervezeteinek egyesülése

A Szociáldemokrata Párt sorsa 1948 februárjának közepére végleg eldőlt, bár voltak olyanok is, akikben tovább élt még az illúzió, hogy a tömeges kizárások vállalásával a fúzió elkerülhető. Az 1948. február 18-i szociáldemokrata összehívott ülés^[7] követően, február 21-én *Szurdi István*^[8] „szigorúan bizalmas” minőségű körlevelet küldött szét a vármegyei titkároknak, melyben a következő hetekre vonatkozó tennivalókra utasította őket.^[9] **(Lásd a 3. számú dokumentumot!)**

A feladatok között szerepelt a vármegyei székhelyek és városok helyi végrehajtó bizottságainak megvizsgálása, a jobboldali magatartást tanúsító személyek azonnali eltávolítása, továbbá a tisztségükről lemondottak politikai hibáinak alapos megvilágítása a pártnapokon.^[10] Néhány nappal a körlevelet követően a tisztogatási hullám újult erővel söpört végig az SZDP vármegyei, járási, városi és községi szervezeteinek vezetőségeiben. *Soós Sándor*^[11] április 13-án kelt jelentésében arról írt, hogy sok helyen túlságosan szigorúak voltak a kizárások^[12] alkalmával, ami azt eredményezte, hogy a szociáldemokraták egyre kisebb számban látogatták a közös pártrendezvényeket, az ott felmerülő kérdésekhez pedig egyáltalán nem fűztek észrevételeket. A vármegyében működő egységbizottságok munkájuk végeztével a Szociáldemokrata Párt vármegyei szervezeteiből 430 tagot zártak ki, ebből Tatabányán 144-et, Esztergomban pedig 72-t. **(Lásd a 4. és az 5. számú dokumentumot!)**

A legkisebb mértékű kizárás Dorogon volt, itt ugyanis csupán 16 fő került eltávolításra.^[13] Az egységbizottságok a vármegyei törvényhatósági bizottságban és a városi, illetve községi képviselő-testületekben helyet foglaló jobboldali szociáldemokraták eltávolítására is nagy hangsúlyt fektettek. Ennek köszönhetően három fővel csökkentették a tatabányai városi képviselő-testületben részt vevő szociáldemokraták számát, a törvényhatóságát pedig kilenc fővel.^[14] A kizártak alacsony

számában többek között szerepet játszhatott az is, hogy a dorogi szénmedence településein a Szociáldemokrata Párt szervezeteiben a baloldali gondolkodású egyének vezető szerepre tettek szert, illetve az, hogy egyes helyeken a jobboldalhoz tartozó tagok még a tisztogatási hullám kezdetén kiléptek a pártjukból.[15] A „jobboldali munkáségység-ellenes”, „demokráciaellenes” és „rémhírtérjesztő” kizártak között találunk orvost, főjegyzőt, hivatalvezetőt, üzemvezetőt, postást, lakatost, borbélyt, gépkocsivezetőt, kőművest, esztergályost és betanított munkást is.[16]

A tisztogatási munka elvégzését követően kerülhetett sor a vidéki pártszervezetek egyesítésére, melynek terveze szerint a legalsóbb alapszervezeteknél (város, község) kellett elkezdni az előkészítési, majd a végrehajtási munkákat 1948. május 15-i határidővel. Ezt követően kellett sort keríteni – elsősorban vasárnap és ünnepnapokon – a vármegyék székhelyén a vármegyei egységesítő értekezletek megtartására. A két munkáspárt egyesítésének lezárását a június 12-én kezdődött országos konferencia jelentette.[17] Komárom-Esztergom vármegyében a városi, községi és üzemi alapszervezetek egyesítését május 9-ig kellett végrehajtani, míg a vármegyei egységesítő konferencia időpontjaként május 17-ét jelölték ki.[18] (Lásd a 6., 7., 8., 9. számú dokumentumot!)

A feladatok közé tartozott a községekben végzett megfelelő előkészítő munka és az esetlegesen felmerülő kérdések megbeszélése, az egyesülés szükségességét és előnyeit tárgyaló politikai gyűlések megszervezése, lehetőség szerint mindkét párt tagjainak a részvételével.[19] Az előbbieken kívül rendkívül fontos volt a munkáségység mellett végzett megfelelő propaganda kifejtése is. A Szociáldemokrata Párt jobboldala elleni küzdelem, a kezdeti nehézségeket átvészelve, 1948 márciusától már teljes gőzzel, jelentős eredmények elkönnyvelésével folytatódott.[20] Az egyesülés lezárását jelentő vármegyei értekezletet pedig „a megyei egységbizottság köteles előkészíteni és megszervezni. A megyei székhelyen megtartandó értekezletet dekoratív módon, élvonalbeli – lehetőleg központi – előadókkel kell a legünnepélyesebben megrendezni. A megyei értekezlet befejezi, dokumentálja a vármegyében az összes alapszervek egységesítését, megválasztja a vármegyei végrehajtóbizottságot, valamint az országos konferencia résztvevőit.”[21]

Rákosi Mátyás

Soós Sándor vármegyei titkár 1948. május 10-i jelentéséből képet kaphatunk az egységesítő konferenciákról és az azt követő eseményekről is, melyeket sok esetben több száz, sőt néhol több ezres tömeg részvételével, lampionos kivilágítással, hangzatos jelszavak kifüggesztésével és zenekarok fellépésével rendeztek meg. A kommunista vezetők elégedettségét fokozta az is, hogy – legalábbis a jelentések szerint – a szociáldemokraták 60–70%-a részt vett ezeken a gyűléseken, ráadásul sokan közülük fel is szólaltak, elsősorban a két munkáspárt egyesülésének a szükségességét hangsúlyozva.[22] A komáromi egyesülési procedúráról szóló jelentésükben Fodor Lajos és Kamarás Rezső így írtak: „Az 1948. április 25-én megtartott egyesülő taggyűlés nagy érdeklődés mellett nagyszámú közönség előtt folyt le. A kiküldött központi szónok nagy érdeklődéssel megtartott beszéde után sor került az új pártvezetőség megválasztására. A hallgatóság egyhangúlag és teljes megaláztatással fogadta el a jelölőbizottság jelöléseit. Majd határozati javaslatok benyújtására került sor. Az egyesítő taggyűlés távirattal üdvözölte Rákosi és Szakasits elvtársakat. Ezt követően megtörtént az egyesülés a vasúti, postás és lengyári üzemi szervezeteknél, valamint a közigazgatási pártszervezeteknél is.”[23]

Rákosi Mátyás és Szakasits Árpád

Az egyesítő taggyűlések összegzését tartalmazó beszámoló tanúsága szerint vármegyei viszonylatban azok az előírt munkaterv szerint mindenütt befejeződtek. Az egyesülés általában bonyodalmak nélkül zajlott le, csupán egy-két helyen voltak kisebb problémák. Bajóton például a szociáldemokrata titkár próbálkozott meg zavart kelteni, melyet az egységbizottság azonnal megoldott: egyszerűen kizárta a pártból a renitenskedőt. Dágon pedig a nagyszámú, kizárásra javasolt szociáldemokrata személy visszavételével hátrították el az akadályokat.[24] A jelentés végén Soós Sándor azt is örömmel állapította meg, hogy a két párt egybeolvadása a vármegyeiben végleg megtörtént. Véleménye szerint a szociáldemokratákon a felszabadultság érzése lett úrrá, ami elsősorban a pártélet fellendülésén látszott meg.[25]

Szakasits Árpád

A két munkáspárt vármegyei egyesítésének a folyamata formálisan 1948. május 17-én, a tatabányai[26] SZIT[27] helyiségében a Komárom-Esztergom vármegyei Egység Bizottsága által rendezett konferenciával[28] ért véget, melyen a résztvevő 320 küldött (220 fő MKP és 100 fő SZDP) 84 pártszervezetet képviselt.[29] A küldöttek közül 125 fő (71 MKP és 54 SZDP) tanácskozási joggal, míg 195 fő (149 MKP és 46 SZDP) szavazati joggal rendelkezett.[30] A beszámoló és a határozat szövegének ismertetését követően az új választmány nevében Soós Sándor megköszönte a bizalmat, majd röviddel fél 3 után az Internacionálé elnöklésével véget ért Komárom-Esztergom vármegyei egyesítő konferenciája.[31]

Kamarás Rezsőnek, az MKP komáromi városi titkárnak bizalmas jelentése

Komárom, 1947. december 1.

A baloldali helyzete

Bizalmas

A szeptemberi vezetőség-választás után úgy látszott, hogy a vezetőségen belül a baloldali többségbe került. A két hónapos munka és legális együttműködés után azonban a vezetőségen belül kialakultak a különböző irányzatok.

Tóth István, Hidi Ernő és Major János képviselik az együttműködő és töretlen baloldali politikát. Tóth István november vége felé azonban kénytelen volt visszahúzódní egy kissé, mivel az együttműködés ellenségei azzal vádolták meg, hogy titkos kommunista, és az MKP utasításait hajtja végre. Minden esetben közli a vezetőségi ülések bizalmas jegyzőkönyveit és határozatait, tájékoztat a szervezetükön belül folyó legális és esetleges illegális kommunistaellenes munkáról. Az összekötő bizottsági ülésen a közvetítő szerepét játssza pártunk és a Szoc. Dem. jobboldala között.

Hidi Ernő talán túlságosan radikálisan juttatja kifejezésre baloldaliságát és együttműködését. Így most ő kapja Tóth István helyett a támadásokat, különösen Nagy Borbálától.

Major János nyugodt, higgadt és megfontolt pártember. Az együttműködés töretlen híve, és a Kommunista Párt utasításait minden vonalon végrehajtja. Így a választások alatt a Központi Választási Bizottságban, most pedig az Igazoló Bizottságban és a vezetőségükben [hajtja végre azokat – W. B.], mint a párt alelnöke.

Krasznai Tibor a SZIM[32] megyei titkára is az ő csoportjukhoz tartozik. Végrehajtotta a Bölcsföldy-ellenes csoport támogatását, és ezért Országos Pártfegyelmi alatt áll. Fiatal, jó erő, csak aktivizálni kell.

Középen állanak és munkásvonalon jól dolgoznak Vasvári György és Németh Kálmán vasutasok. Az együttműködésnek nem egészen hívei, de helyes irányba való vezetéssel, balra vezethetők. Nem kommunistaellenesek.

Bizonyos vonalon kommunistaellenes a másik alelnök, Szabó Gusztáv. Ő is jól dolgozik munkás vonalon, de azokban a kérdésekben, ahol esetleg a Kommunista Párt arathatná le a babérokat, ő is ellenzéki oldalra helyezkedik.

Kommunistaellenes jobboldalon állanak: Kőrös József, Bognár József és Szabó István. Ez utóbbi kettő a Lengyár dolgozója és nyugatos.

Szeretne önálló jobboldali lenni Nagy Borbála, a Szakszervezeti munkaközvetítő vezetője. Az ő eltávolítása feltétlenül üdvös volna. Különösen Tóth Istvánt és Hidi Ernőt támadja, és nyíltan a vezetőségi üléseken mint kommunistákat vádolja.

Önálló jobboldali a pártszervezet elnöke, Szabó László. Ő a választások után részt vett a párt konferenciáján, ahol valószínűleg Széligék befolyása alá került. Így nyílt ellenzéki és kommunistaellenes politikát folytat. Ki akarja használni így többek között a lengyári helyzetet is az MKP rovására, nem véve tekintetbe azt, hogy ezzel csak kiélezi a két párt között a viszonyt. Lehet, hogy Szélig példájára tudatosan akarja ezt a vonalat vinni. Egyébként karrierista és pozícióhajhász. Korrupcióra hajlamos és iszákos. A felszabadulás után rövid ideig alispán volt, de rövidesen eltávolították rendőri úton, mivel botrányosan viselkedett. Később a megyei földosztó tanács elnöke lett, ahol gyanús üzemeket folytatott, és korhelykedéseit tovább vitte. Újabban talán polgármester szeretne lenni, és ezért polgármester elvtársunkat és az általa felvetett [!] állítólagos következő kommunista jelölteket ócsárolja, piszkolja és állandóan támadja.

Eltávolítása a városból szintén üdvös volna.

A tömegek között a barátkozást nagy mértékben elősegítette az első közös pártnap. Itt pártunk előadója nyugodt, tárgyilagos és okszerű beszédével könnyen szárnyalta túl az ő előadójukat. (Pártunktól Rázsó Ernő elvtárs, részükről Szabó László volt az előadó.)

Egyébként párttagságuk zömét a vasutasok alkotják, kb. 40%-át. Itt azzal érünk el jó eredményeket, hogy a Szoc. Dem. szakszervezeti titkárt, aki a legszélső jobboldali képviseli, népszerűtlennítjük és lejáratjuk.

A Lengyárban van tagságuk 18–20%-a. Itt jobboldali vezetőik és Mercz befolyása alatt állnak.

A többi, mintegy 30–40% intellektuel és kissé vagy nagyobb mértékben kommunistaellenes, nem híve az együttműködésnek.

Így komoly talaja csak a vasúton és a lengyárban van a baloldali kiépítésének. A vasúton akadály a Kocsis Rezső szakszervezeti titkár, aki ellen most ÁVO-vonalon eljárás van rémhírterjesztés miatt. Így reméljük, hogy rövidesen rendőri felügyelet alá helyezik, ami nagy mértékben megkönnyíti munkánkat. A Lengyárban csak a Mercz-ügy végleges felszámolása után indulhat meg ez a munka. Ha a szakszervezetből kizárják, akkor a Szoc. Dem. Pártnak is ki kell zárni tagjai sorából, és így pártunk presztízse és befolyása döntően erősödne ezen a területen is.

A jobboldal nyomására egyelőre elvetették a közös pártnapok és vitaestek további havi rendszeresített tervét. Így tovább kell folytatni a harcot azért, hogy ezt náluk végleg keresztül vigyük.

Komárom, 1947. december 1.

Szabadság!

Kamarás Rezső

titkár

Jelzet: MNL OL M–KS 274. f. 7. cs. 211. ó. e. – Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, 1945 utáni munkáspártok iratai, Magyar Kommunista Párt, A központi vezetőség főtitkársága, titkárai – Eredeti, gépelt, aláírással.

Komárom, 1948. március 17.

Jegyzőkönyv

Készült Komáromban, 1948. évi március hó 17-én a két munkáspártnak a Magyar Kommunista Párt szervezetének székházában megtartott közös vezetőségi ülésén.

Jelen vannak: Szociáldemokrata Párt részéről Hidi Ernő, Major János, Nagy Borbála, Szabó Gusztáv, a Magyar Kommunista Párt részéről Rigó József, Németh József, Kollner László, Gáspár György, Kiss József, Békési Sándor és Sipos Zoltán városi h. titkár elvtársak.

A két munkáspárt szükségesnek tartja a közös szemináriumok megindítását, ezért megalakítják a közös oktatógárda vezető bizottságot.

A bizottságba a Szociáldemokrata Párt részéről Pischer Dezső és Pálmay József elvtársakat jelölik be. Az oktatógárda vezető bizottság feladata legkésőbb 1948. évi március 31-ig az első közös szemináriumot megindítani.

A két párt vezetőségeinek határozata értelmében 1948. évi március hó 23-án az MKP helyiségében közös pártnapot tartanak, továbbá minden második héten a továbbiakban szintén közös pártnapot tartunk.

Kmf.

Szociáldemokrata Párt részéről

Magyar Kommunista Párt részéről

Jelzet: MNL KeML XXXV. 23. 52. – Magyar Nemzeti Levéltár Komárom-Esztergom Megyei Levéltára, Magyar Kommunista Párt, Az MKP Komárom-Esztergom Vármegyei Bizottságának iratai – Eredeti, gépelt, aláírással.

3.

Szurdi István „szigorúan bizalmas” minősítésű körlevele a vármegyei titkároknak

Budapest, 1948. február 21.

SZOCIÁLDEMOKRATA PÁRT

KÖZPONTI TITKÁRSÁGA

Vidéki Titkárság

Budapest, 1948. február 21.

Válaszában kérjük a 612/1948. számra hivatkozni

SZIGORÚAN BIZALMAS!

T. Vármegyei titkár Elvtárs!

Amint az elvtársak a sportcsarnoki összvezetőségi ülés[33] meghallgatása után láthatják, pártunk osztályharcos arculatának kialakítása, a szavak tettekké való váltása egész mozgalmunkban megkezdődött.

Ennek a folyamatnak a megindulása részfeladatok megoldását jelenti a titkár elvtársak számára. Mi bízunk abban, hogy a megyei titkár elvtársak kellő politikai érzékkel, a munkásosztály érdekeit soha szem elől nem tévesztve fogják megoldani az alábbiakban részletezett feladatokat.

1./ Elsősorban a megyei székhelyeken és városokban vizsgálják meg a helyi végrehajtóbizottságokat, állapítsák meg, hogy annak tagjai között vannak-e olyanok, akik jobboldali politikai magatartást tanúsítottak. Ezeket az elvtársakat szólítsák fel vezetőségi tisztségükről való lemondásra, valamint a párton keresztül viselt tisztségük visszaadására is.

Ezt a feladatot az elvtársak saját elhatározásukból, becsületesen hajtsák végre.

2./ A közigazgatási apparátusban dolgozó elvtársak közhivatali funkciójuktól csak a pártközpont keresztül vonhatók vissza. Ugyanez vonatkozik a pártstátuszban lévő titkár elvtársakra is.

3./ Főleg olyan helyiségekben, ahol még összekötő ülést is nehezen lehetett tartani, az elvtársak anélkül, hogy közös aktívákat tartanának, mindjárt közös gyűléseket, közös pártnapokat rendezzenek.

Mi országosan és központilag rendezzük ezt a kérdést, és egyelőre közös aktívák tartását fogjuk rendszeresíteni.

Amennyiben az elvtársak bármilyen kérdésben tájékozatlanok, mielőtt elhamarkodott intézkedéseket foganatosítanának, lépjenek – akár telefonon – érintkezésbe a pártközponttal.

A titkár elvtársaktól elvárjuk, hogy mint mozgalmi területük vezetőit, nem fogja el hisztérikus hangulat. Tudomásul veszik, hogy egy tisztogatási folyamat jelent veszteségeket, de tudatában vannak annak, hogy pártunk politikai súlyát nem pár ezerrel több vagy kevesebb tag jelenti, hanem a munkásosztály harcában tanúsított marxista magatartás.

4./ Értekezleteken, pártnapokon a titkár elvtársak és az előadók magyarázzák meg a tisztségükről önként lemondott és lemondott elvtársak politikai hibáit, mely hibákkal a munkásosztály harcát tették nehezebbé és lassúbbá, és így indokolják meg a félreállítás és félreállítás szükségyszerűségét és törvényszerűségét.

Erre vonatkozóan különben f. hó 19-én az ország minden jelentősebb helyiségében összehívott pártnapokat és gyűléseket tartunk központi előadóval, melyek előkészítésére és a részletekre vonatkozóan az elvtársak pontos utasítást kapnak rövid időn belül.

Barátság!

Vidéki titkárság

Jelzet: MNL OL M-KS 274 . f. 7. cs. 205. ő. e. – Eredeti, gépelt.

4.

Az esztergomi egységbizottság döntése kizárásokról

Esztergom, 1948. április 8.

Jegyzőkönyv

Felvétel 1948. április 8-án, Esztergom város Egységbizottsági gyűléséről. Jelen vannak az MKP részéről Németh Pál, Fehér János, Vadász József, az SZDP részéről Budavári Ferenc, Sipeki Gyula és Temesi Károly.

Az Egységbizottság egyhangúlag kizárta Tihanyi Miklós[34] r. hadnagyot, mert a Sipos, Prohászka szélsőjobboldali klikk vezetőinek társaságához tartozott, bizalmi beszélgetéseiken részt vett, az emberekkel való bánásmóddal [!] és bajtársai közt jobboldali magatartást tanúsított. Részeges, notórius iszákos, kétszínű, nem egyenes jellem. Politikai magatartása úgy az MKP, mint az Egységes Munkáspárt ellenes [!], nincs biztosíték arra, hogy neveléssel pártunknak és a demokráciának hasznos tagja lenne.

Szegedi György[35] r. ny. hadnagy politikai magatartása hasonló az előbbivel, de mint bűnügyi nyomozó, ha pártunk tagjáról volt szó, mindent elkövetett, hogy elintézzze, sőt számtalanszor durva tettlegességgel segítette munkáját, megrögzött szadista, nemrég az egyik gyanúsítottat úgy megverte, [hogy az] néhány hétig kórházi ápolásra szorult.

Kreim József[36] útbiztos. Nevezett az Államépítészeti Hivatal alkalmazásában áll mint munkavezető, demokráciaellenes, fasiszta, és származását meg nem tagadó németbarát. Bár az SZDP tagja, munkásellenes kommunista és Egységpárt-ellenes beállítottságú.

A fentieket az Egységbizottság a megokolások szerint egyhangúlag kizárta a pártból.

Kovács Lajos[37] gépkocsivezető, tévesen lett kizárva, helyettes [!] Kovács Benjámin került.

Jelzet: MNL KeML XXXV. 23. 53. – Eredeti, gépelt, aláírással.

5.

A Gesztesi járás egységbizottságának döntése kizárásokról

Kisigmánd, 1948. április 12.

Jegyzőkönyv

Felvétel Kisigmándon, 1948. április hó 12-én a Komárom megyei Gesztesi járás Egységbizottsága által a Szoc. Dem. párt jobboldali elemeinek megtisztítása, ill. pártból való eltávolítása tárgyában, a XXXVI. Kongresszus szellemében.

Az egységbizottság mindkét párt vezetésével folytatott tárgyalás alapján megállapítja, hogy a Szoc. Dem. Párt kisigmándi szervezetében jobboldali osztályidegen elemek nincsenek, vagy olyanok, amelyek a két munkáspárt egyesülését bármilyen szempontból is veszélyeztetnék.

Egyben utasította az Egységbizottság mindkét Párt vezetését, hogy úgy az MKP, mint az SZDP készítsen azonnali hatállyal a párt összes ingó és ingatlan vagyonáról, valamint pénzkészletéről leltárt, és azt [!] a fenti dátumtól számított 48 órán belül a Gesztesi Járási Egységbizottságának egy példányát küldje meg.

Az egységbizottság utasította továbbá a pártok vezetőit, hogy a jövőben rendszeresítsék a közös pártnapokat és vezetőségi üléseket, hogy az egyesülést ezzel is elősegítsék, ill. annak zavartalan végrehajtását lehetővé tegye.

A fentiekből megállapítja a Járási Egységbizottság, hogy Kisigmándon a két munkáspárt közötti jó viszony teljesen kielégítő, és így a két munkáspárt egyesülésnek semmi akadálya nincsen.

Kmf

Hidi Ernő

Rigó József

Néveri László jegyzőkönyvvezető]

Jelzet: MNL KeML XXXV. 23. 53. – Eredeti, gépelt, aláírással.

6.

A Magyar Kommunista Párt és Szociáldemokrata Párt esztergomi szervezeteinek határozata a pártegyesülésről

Esztergom, 1948. április 23.

Jegyzőkönyv

Készült Esztergomban, 1948. április 23-án a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt egyesülésének ünnepélyének nagygyűléséről.

A nagygyűlés megnyitása előtt a jelenlévők a zenekar kíséretével a magyar Himnuszt énekelték el. Ezek után Mundi József elnök üdvözlö a megjelenteket, és az ünnepélyes nagygyűlést megnyitja.

Steiner László elvtárs „Leninről” megemlékezve felhívja a jelenlévőket egy perces felállásra és tiszteletadásra „Lenin” emléke iránt. [!] A jelenlévő elvtársak és vendégek a felhívásnak eleget tettek, miközben a zenekar a Szovjetunió himnuszát játszotta el.

Ezek után Németh József megyei propagandavezető tartotta meg a két munkáspárt egyesülésének előadását. Rámutatott a nagy jelentőségű történelmi pillanatra, melyben a két munkáspárt egyesült. Történelmi pillanat az, mert véget vet a két munkáspárt közötti szakadásnak. Véget ér az egymás közötti kultúrharc, a testvérharc, a reakciós aknamunka talaját veszti. A két párt egyesül, nem lesz elnevezésben sem kommunista, sem szocialista. A Dolgozók Egységes Pártja lesz, de Marx, Lenin világnézete alapján halad tovább a cél felé, a szocialista társadalmi rend felé, és küzd a magyar történelmi adományok, [!] Dózsa György, Rákóczi, Kossuth eszméinek teljes tiszteletben tartása és megőrzése mellett egy független, szabad, boldog demokratikus Magyarországért. A két párt tagjainak testvéri közösségben kell élni, és egymást megbecsülve dolgozni. Az új Párt tagjai egyenlőek és egyformák a pártban. Más demokratikus pártokkal és erőkkkel is össze kell dolgozni, és így kialakulhat egy, a magyar nemzet egyetemes érdekeit szolgáló demokratikus Népfront.

Ebben a gondolatban [!] üdvözlö Németh József elvtárs az esztergomi nagygyűlést. Németh József beszéde elhangzása után Muzslai Zsitva János a Nemzeti Parasztpárt nevében köszönti és üdvözlö az egyesült új pártot, a Dolgozók Pártját, és összmunját, támogatást helyez kilátásba a Nemzeti Parasztpárt részére. [!] Dr. Antóny Béla a Független Kisgazda és Földmunkás Párt nevében, dr. Héjjas Aurél a Szociáldemokrata Párt nevében, dr. Szűcs Károly pénzügyigazgató a pénzügyi szolgálat és pénzügyi alkalmazottak nevében, dr. Bády István polgármester a város közönsége nevében, Tóth Gyula szakszervezeti vonalon, dr. Brassay György tanácsnok a városi közigazgatás részéről, Fülöp Józsefné a nők nevében üdvözlötek a nagygyűlést, támogatást, megértő összmunját helyeztek kilátásba.

Ezek után Mundi József elnök előterjeszti a határozati javaslatot, mely így hangzott: a nagygyűlés mindkét munkáspártbeli tagsága mondja ki határozatilag, hogy óhajja-e a Magyar Kommunista Párt és az SZDP helyi szervezeti egyesülését?

Határozat

A nagygyűlés mindkét munkáspártbeli tagsága egyhangú lelkesedéssel határozatilag kimondja: a Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt esztergomi helyi szervezetei a mai nappal egyesülnek az új, harmadik pártba, a Dolgozók Pártjába, és evvel megszűnik úgy az MKP, mint az SZDP helyi szervezete, helyet adva a két egyesült munkáspárt egységes szervezetének. A határozat kimondja egyben azt is, hogy az egyesülés után az új párt a „Magyar Dolgozók Pártja” elnevezést viseli.

Az V. hó 17-én a megyei értekezletre küldöttek névsor szerint Sipeki Gyula, dr. Brassay György, Fülöp Józsefné, Fehér János, Michalic Erna, Steiner László, Kondorosi István, Németh Pál, Vadász József, Budavári Ferenc. Egyesített taggyűlés elé vitt javaslat, melyet egyhangúlag elfogadott az értekezlet.

Majd Németh Pál, az egyesült új párt titkára emelkedett szólásra. A titkári bejelentésben hangsúlyozta az összmunja, a párt- és munkafegyelem fontosságát, s azt, hogy a felesleges, meddő viták helyett az alkotó munkának kell elkövetkezni. Megértés és ember-becsület alapján, Marx, Lenin tanításainak szellemében kell dolgozni, az új, boldog, demokratikus Magyarország felépítésén, az ipari munkásság, a parasztk és a haladó értelmiség összefogásával. A fennálló demokratikus törvényeket mindenkinek tisztelni kell, és a végrehajtó közegeket meg kell becsülni. Senki sem kaphat támogatást akkor, amikor törvénytelenéget követ el, az ilyen cselekedetnek következményeit viselnie kell mindenkinek, még ha párttag is az illető.

Minden becsületes dolgozó számíthat jogos és igazságos ügyekben a pártvezetőség támogatására. Ebben a gondolatban [!] üdvözlö az ünnepélyes nagygyűlés résztvevőit.

Egyéb tárgy nem lévén, az elnök az ülést berekesztette.

A munkáshimnusz eléneklésével a nagygyűlés véget ért.

K.f.t.

Fehér János sk.

Sipeki Gyula sk.

Németh Pál sk.

Tóth sk.

7.

Tokod Üvegyár határozata a pártegyesülésről

Tokod, 1948. április 25.

JEGYZŐKÖNYV

Készült Tokod Üvegyár kantine helyiségében 1948. április 25-én, a két munkáspárt egyesülésének gyűléséről.

A gyűlést Szerdahelyi Lajos nyitotta meg, amelyben köszönti a budapesti kiküldötteket, a gyár vezetőségét, a szakszervezet kiküldötteit, az NB. SZIT[38] elnökét és a megjelenteket, és felkéri Ács Lajos elvtársat, a kommunista párt központi kiküldöttjét, hogy tartsa meg beszámolóját.

Ács Lajos elvtárs örömeinek ad kifejezést a két munkáspárt egyesülése alkalmával. Beszédében hivatkozik Marx és Lenin, Sztálin szavaira, akik hangsúlyozták, hogy a fő feladat megteremteni a dolgozók egységét. A kommunista párt nem szöknek meg, [!] mint egyes pártok vezetői, hanem harcolnak a dolgozók szabadságáért. Harcolnak azért, hogy szervezett, erős párt legyen a dolgozók pártja. Elmondja, hogy Angliában, Franciaországban, Spanyolországban a jobboldali szocialisták okozzák, hogy a munkásság még elnyomás alatt szenved. [Míg] Peyer[39] és társai a tőkéssekkel tárgyaltak, addig a dolgozók pártja az elnyomókkal való tárgyalást nem ismeri. A Szovjetunióban a bolsevik párt megsemmisítette a kizsákmányoló osztályt, az üzereket, és csak az él, aki dolgozik. Kifejti, hogy csak a kommunista politika vezetheti győzelemre a munkásügyet.

Az egyesülés eredményeként reméli, hogy megszűnik a munkásság szembeállítás, a bizalmatlan hangok el fognak tűnni, a torzalkodást pedig kerüljük. A parasztságot nem szabad a Dolgozók Pártjától távol tartani, mert csak a parasztság széles rétegével lehet a szocializmust megteremteni. Az egyesült munkáspárt a Dolgozók Pártja lesz, ahol harcos és öntudatos tagokra lesz szükség. Az új párt elmélete olyan, mint a Kommunista Párt elmélete volt, csak abban különbözik a Kommunista Párttól, hogy az új pártnak még jobban kommunistának kell lenni, mint volt a Kommunista Párt. A párt szervezetéről előadja, hogy a kisebbség köteles a többség határozatát elfogadni és azt teljesíteni. Öntudatos proletár fegyelmet kíván a párt, az esetleges rossz vezetőket el kell távolítani, öröklött pozíciók ne legyenek. A munkáspárt akkor erős, ha ezeket, akik a gyávaság, kételkedés szellemét hozzák, úgy a vezetőség közül, mint a tagok közül, eltávolítjuk. Mindenkinek joga, sőt kötelessége a vezetőség munkáját bírálni, és ha úgy adódik a helyzet, hogy a vezető nem megfelel, el kell távolítani. A kommunista vezető legyen szerény, türelmesen nevelő, akít a nép szeret. A tagság számában ezentúl nem a mennyiség a fontos, hanem a minőség. A tagságot nevelni kell, pártiskolákba, szemináriumokra kell küldeni, hogy a vezetőségben valóban marxista szellemű, képzett vezetőség legyen. Beszédének befejezésében reméli, hogy a kommunizmus világszerte győzni fog, munkásegységgel az amerikai imperializmus fölött.

Majd Szerdahelyi Lajos beszélt a Szociáldemokrata Párt eddigi működéséről, szomorúan tapasztalta azt, hogy a helyi Szociáldemokrata Párt pártéletet nem is él, csak a munkásegység kétfelé szakítására adott okot.

Szücs Albert, a Kommunista Párt helyi titkára előadja, hogy 1946. októberben 340 bejegyzett tagja volt a pártnak, s ebből 60 volt fizető tag. Most pedig 250 fizető aktív tagja van a Kommunista Pártnak.

Majd Szerdahelyi Lajos felolvassa az egységbizottság utolsó üléséről vezetett jegyzőkönyvet, melyben a kizárásokat említi meg.

Továbbá felolvasta a Dolgozók Pártjának az új vezetőségi tagjait, [!] akik a következők.

elnök:	Szerdahelyi Lajos
titkár:	Szücs Albert
kádervezető:	Ikker István
prop. vezető:	Röth Antal
szervező:	Schwamberger István
gazd. vez.:	Danho József
ellenőrök:	Brejer Géza és Wéber István
R. G. vezető:	Ferján Gyula

A vezetőséget a tagság egyhangúlag megválasztotta.

Szelecki Sándor igazgató tanító a SZIT énekkarával egy munkásdallal járult hozzá az ünnepély emeléséhez. [!] Majd egy kis úttörő elszavalta Petőfi „A hazáról” című versét.

Majd megválasztották a kongresszusi küldötteket: Szerdahelyi Lajos, Szücs Albert, Szücs Albertné, Ikker István.

A következőkben András Antal, a szociáldemokrata párt központi küldötte üdvözölte az egységes munkáspárt megalakulását, s kifejtette, hogy a Szociáldemokrata Párt baloldala átveszi a Kommunista Párt harci erejét, és ezt a harcot fejlesztve reméli eljutni a szocializmushoz.

Schliess Jenő, az üvegyár új vezetője szólt fel, óriás lépést tettünk a megértés felé. Az egységjelvény nemcsak kívül, hanem belül az emberben is legyen, s kéri a szellemi dolgozók megbecsülését. A munkatársakat még fokozottabb termelésre hívja fel, hogy ezzel is előbb tudjuk megvalósítani a szocializmust.

Majd Kanczinger József szólt fel, és kérte a vezetőséget, hogy harcoljon a békéért és azért, hogy a szocializmus útja minél rövidebb legyen. Péntek János ÜB. elnök javasolja Rákosi és Szakasits elvtársak táviratilag való üdvözlését.

Majd az MNDSZ nevében Szelecki Sándorné üdvözi az egységes pártot, és megértést remélve, megelégedett, boldog országot kíván.

Kinczel József a SZIT nevében üdvözi a pártot, és az ifjúság munkájához kéri a párt és a gyárvezetőség úgy erkölcsi, mint anyagi támogatását.

Majd Sztán Ferenc, Tokodaltáró titkára szólal fel, és miként az altárói bányászok fokozták a termelést, s a párt megalakulásakor az üvegyár dolgozóit a bányászoktól példát véve, szintén fokozták a termelést.

Mezei Ábel, tokodaltárói volt szoc. dem. titkár szólal fel olyképpen, hogy együttműködéssel győzelemre visszük a szocializmus zászlóját.

Majd Szerdahelyi Lajos a Dolgozók Pártjának a határozati javaslatát olvasta fel, és javasolta Farkas[40] és Marosán[41] elvtársak üdvözlését is.

A taggyűlés az Internacionálé hangjaival zárult be.

Tokod Üveggyár, 1948. április 25-én.

K.m.f.t

Szücs Albert MDP titkár sk.

Szerdahelyi Lajos MDP elnök sk.

Páva József jegyzőkönyvvezető sk.

Jelzet: MNL OL M-KS 274. f. 16. cs. 180. ő. e. – Eredeti, gépelt.

8.

A Magyar Dolgozók Pártja pizskei szervezetének megalakulása

Piszke, 1948. április 28.

Jegyzőkönyv

Felvétetett Piszkén, 1948. április hó 28-án a nagyvendéglő nagytermében megtartott gyűlésről.

Jelen vannak a központi kiküldöttek, az MKP részéről Soós[42] elvtárs, az SZDP részéről Nyerges elvtárs, a helyi Egységbizottság teljes létszámban, és kb. 250 párttag.

TÁRGY

Az MKP és az SZDP helyi szervezeteinek egybeolvadása

a Magyar Dolgozók Pártja egységes pizskei szervezetébe

A pizskei dalárda és szavalókórus számainak elhangzása után Farnadi Ferenc, az MKP helyi titkára üdvözlöi a megjelenteket, majd bejelenti az ünnepély programjait és felkéri Nyerges vármegyei titkárt beszéde megtartására.

NYERGES elvtárs üdvözlöi a központ nevében a megjelenteket. Beszéde folyamán rávilágít a nap jelentőségére, vázolja azokat a nehézségeket, amelyekkel az SZDP baloldalának meg kellett küzdenie, míg végre sikerült a jobboldali áruó elemeket kisöpörnie. Ismerteti Olaszország, Palesztina, Kína proletáriátusának hősi küzdelmeit a szabadságért. Beszél továbbá Marx, Lenin és Sztálin tanairól, amelyeket leginkább az MKP tartott szem előtt a kítűzött cél felé haladó úton.

Nyerges elvtárs beszédének befejezése után Farnadi titkár elvtárs felkéri Soós elvtársat, az MKP vármegyei titkárát, hogy tartsa meg beszédét.

SOÓS elvtárs: A központ nevében üdvözlöi a megjelenteket, az egység bizottságot. Beszéde folyamán vázolja a hosszú utat, amelyet a magyar demokráciának meg kellett tennie, míg végre a mai történelmi fordulatokhoz elérkezett. Kidomborítja a belpolitikai helyzetet, [annak] eseményeit, és mint döntő tényezőt említi, hogy az SZDP leszámolt a jobboldallal, hogy kisöpörte soraiból az osztályárulókat. De hozzájárult a belpolitikai tényezőkhöz kívül a külpolitikai helyzet alakulása is a munkáspártok egyesüléséhez. Részletesen ismerteti azokat a károkat, amelyeket a fiatal magyar demokráciának a Bán Antal[43] és Kelemen[44] által vezetett iparügyi minisztérium okozott.

Nagy csalódást okozott a külföldi reakciók kapitalista körökben, [!] hogy nem sikerült az egyesülő munkáspártok közé éket verni, és így az ő legendás 5. hadoszlopuk szertefoszlott. Rátér Marx, Lenin, és Sztálin ideológiájára, a párt és az egyház viszonyára, az MKP-nak az egyházzal szemben tanúsított magatartására, pl.: romtemplomok újjáépítésére. Részletezi az imperialisták által megszállott országok súlyos helyzetét. Vázolja, hogy a két munkáspárt milyen hatalmas táborra nőtt össze, de ez önmagában nem elég, mert a minőségnek is kiválónak kell lenni. Tehát csak a becsületesen dolgozók lehetnek az egységes munkáspárt tagjai. Csak az ilyen párt tudja biztosítani a 3 éves terv sikerét. Beszédét nagy taps közepette azzal fejezi be, hogy ezen az úton csak akkor állhatunk meg, ha a világ valamennyi egyesült. [!]

Ezután felolvasásra került az egység bizottság f. hó 27-i jegyzőkönyve, majd Farnadi elvtárs bejelenti, hogy az egység bizottság munkáját befejezte, ezzel megszűnt, és kéri az új vezetőség választását. A szavazás kézfenn tartással történt, és az eredménye a következő:

Elnök: Varga Rezső, Titkár: Farnadi Ferenc, Kádervezető: Németh Pál, Propagandavezető: Tóth István, Gazd. vez.: Schmölcz János, Közig. vez.: Horváth Béla, Tömegszervező: Ifj. Tamás János, Kultúrvezető: Vénusz József, Női titkár: Szakács Sándorné.

Az új vezetőség átveszi hivatalát. Farnadi elvtárs köszöni a bizalmat, ígéri, hogy vezetősége a legjobb tudása szerint fejti ki munkásságát, és mindig a dolgozó magyar nép érdekeit fogja szem előtt tartani.

A megjelentek befejezésül elénekelték az Internacionálét.

Több tárgy nem lévén, az elnök az ülést berekeszti.

A jegyzőkönyv felolvasása után aláíratott:

K.M.F.

9.

Jegyzőkönyv a nagyigmándi Magyar Kommunista Párt és Szociáldemokrata Párt egyesüléséről

Nagyigmánd, 1948. május 8.

Jegyzőkönyv

Készült 1948. május 8-án Nagyigmánd községben, a nagyigmándi Magyar Kommunista Párt és a nagyigmándi Szociáldemokrata Párt egyesüléséről.

Mázi elvtárs üdvözlöi a gyűlésen megjelenteket, az egységbizottság nevében sajnálattal állapítja meg, hogy a tagok nem teljes számban jelentek meg, bár a gyűlés ideje kellően közhírré lett téve. Majd a kiküldött Pásztor elvtárs a Magyar Kommunista Párt részéről tartotta meg beszámolóját. Ismerteti a Szoc. Dem. Párt jobboldalának rossz politikáját, mely megakadályozta, hogy a munkásság jobb anyagi helyzetbe kerüljön. A Kommunista Párt forradalmi úton kívánja a jobb életlehetőséget megteremteni, és a kormányzó hatalmat átvenni, míg a Szoc. Dem. Párt jobboldala a békés úton való fejlődés útján. 1919-ben alakult meg a Kommunisták Magyarországi Pártja, mely rövid idő alatt nagyon népszerű lett. Akkor a Szoc. Dem. Párt is csatlakozott hozzá, és így három és fél hónapig végezte a kormányzást, mely a külpolitikai reakció és a belső nehézségek következtében összeomlott. A jobboldalon lévő Szoc. Dem. pártiakkal a felszabadulás után is folytatódott a harc. Megállapítható, hogy aki kommunistaellenes az munkásellenes is – ez a Kommunista Párt nézete, Peyer és Szeder[45] jobboldali szoc. dem. tagok és a hozzájuk hasonlóak voltak ellenségei a munkásságnak. Marosán és Szakasits[46] elvtárs őszintén híve a munkásságnak. A Kommunista Párt a választás előtt győzelmet remélt. A választás megmutatta a dolgozók ítéletét, és a Kommunista Párt az ország legelső pártja lett. Nagy tömegek kezdtek áramlani a Kommunista Párt felé, így alakult ki a nézet, hogy egy pártban kell dolgozni, mert így jobban tudják a munkásság érdekeit képviselni. A tagkönyvcseré során, akik nem odaválók, azokat kirekesztette a Kommunista Párt. Így született meg a 36. kongresszuson a kívánság az egyesülés felé. Az új párt ideológiája forradalmi legyen, harcot a hatalomért, mely a Kommunista Párt ideológiája. A magyar nép meg van elégedve a Kommunista Párt ideológiájával, mert ez a párt a szavazáskor a legtöbb szavazatot kapta. Az egyesülés után még jobban megindul az újjáépítés, mert nem kell egymással harcolni. A Dolgozók Pártjának a programja világosan meg fogja mutatni az utat, melyen az országnak haladnia kell. Pártfegyelmet és hűséget kell megkövetelni. A Magyar Kommunista Párt nem ellensége a vallásnak és a magántulajdonnak. Munkaversenyre kell kelni, és biztosítani a többtermelést. A munkának van dicsősége a dolgozók országában. Ebből majd ki fog fejlődni a Függetlenségi Front, mely a többi baloldali pártokat is magába foglalja. Ez az együttthaladás pedig olyan felemelkedést fog jelenteni, melyet nem is mertünk remélni. Pásztor elvtárs nagyhatású beszéde után Mázi elvtárs felhívja a gyűlés résztvevőit, hogy szóljon hozzá [!] az előadottakhoz. Molnár János, Takács János, Farkas Ernő és még több elvtárs és elvtársnő szól hozzá, mely hozzászólásokra Pásztor elvtárs bőven és kimerítően válaszolt. Mázi elvtárs a hozzászólásokra világított rá, bebizonyítva, hogy az anyagi helyzet nem rosszabb, mint 1938-ban, csak most az új gazdáknak a felszerelésüket és az állatállományukat újonnan kellett beszerezni, mely jelentékeny kiadást jelentett. A gépesítéssel kapcsolatban a demokrácia célja nem a profit, hanem, hogy a dolgozók munkáját minél jobban megkönnyítse. Indítványozza, hogy a közgyűlés táviratban üdvözölje Rákosi és Szakasits elvtársakat, melyet a közgyűlés nagy lelkesedéssel fogad el. Majd felolvassa a határozati javaslatot, mely így szól: határozati javaslat. A nagyigmándi Magyar Kommunista Párt és Szocialista Párt a legnagyobb örömeinek ad kifejezést, amikor ezen [!] megtörténhetett a két testvérpárt egységbe való olvadása. A nagyigmándi dolgozó parasztság, iparosság, haladó értelmiség fogadalmat teszünk, hogy a magyar demokrácia érdekében még sokkal erősebb és kitaróbb munkát fogunk végezni a hároméves gazdasági tervünk sikeres megvalósítása érdekében. Éljen a szabad, boldog magyarok Dolgozók Pártja.

Utána Mázi elvtárs ismerteti az egységbizottság javaslatát az új vezetőség megválasztására. A közgyűlés nagy lelkesedéssel a következő elvtársakat választotta meg a vezetőségbe:

Elnök: Farkas Mihály

Titkár: Mázi József

Prop.: Tóth Lajos

Kádervezető: Kohn József

Tömegszervező: Kellner György

Pénztáros: Nagy Sándor

Termelés irányítója: Takács János

Ellenőrök: Karsai Sándor és Szautler Imre elvtársak.

Mázi elvtárs még egyszer összefoglalja a gyűlés anyagát, és további munkára hívja fel az elvtársakat. Közös erővel a Dolgozók Pártjának keretében dolgozzunk tovább a demokrácia érdekében.

A gyűlés az Internacionálé hangjaival ért véget.

K.m.f.t.

Elnök Farkas Mihály sk.   Mázi József sk.

Halász József sk.   Sneider József sk.

[1] A tanulmány tárgyát képező kérdésről részletesen lásd WENCZ BALÁZS: *A Magyar Kommunista Párt Komárom-Esztergom vármegyei politikája 1945–1948 között*. Magyar Nemzeti Levéltár Komárom-Esztergom Megyei Levéltára, Budapest–Esztergom, 2016, 191–226.

- [2] A választásokon a Magyar Kommunista Párt a szavazatok 33,4%-át szerezte meg, s ezzel a vármegye legerősebb pártja lett.
- [3] Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára (továbbiakban: MNL OL) M-KS 274. f. 16. cs. 179. ő. e. Vármegyei bizottságok és pártszervezetek. Komárom-Esztergom vármegye, 86.
- [4] Azaz a Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztálya, az 1948-ban megalakult Államvédelmi Hatóság (ÁVH) egyik elődszervezete.
- [5] MNL OL M-KS 274. f. 16. cs. 179. ő. e. Vármegyei bizottságok és pártszervezetek. Komárom-Esztergom vármegye, 97.
- [6] Uo. 102.
- [7] Az ülésen Marosán György leleplezte a párt „jobboldalának káros tevékenységét”, „bűneit”, illetve a baloldal harcát a jobboldal ellen, Horváth Zoltán pedig felolvasta annak a negyven országos vezetőnek a nevét, akiket lemondattak, illetve féltreállítottak.
- [8] Szurdi István (1911–1987) a Szociáldemokrata Párt országos központjában előbb a vidéki titkárság helyettes vezetőjeként, 1946 márciusától pedig vezetőjeként dolgozott. A Magyar Kommunista Párttal történő fúziónak egyik legteljesebb híve volt.
- [9] STRASSENREITER ERZSÉBET: Egyesülés? Beolvadás? Likvidálás? *Fordulat a világban és Magyarországon 1947–1949*. Szerk: FEITL ISTVÁN–Izsák LAJOS–SZÉKELY GÁBOR. Napvilág Kiadó, Bp., 2000, 258–261.
- [10] MNL OL M-KS 274. f. 7. cs. 205. ő. e. Az SZDP vidéki titkárságának iratai, 12.
- [11] Soós Sándor (1905–1973) a Magyar Kommunista Párt Komárom-Esztergom Vármegyei Bizottságának titkári pozícióját töltötte be 1946. február 17. és 1948. május 17. között.
- [12] Kisbéren például 120-ból 100 tagot akartak kizárni, köztük az összes tanítót.
- [13] MNL OL M-KS 274. f. 16. cs. 180. ő. e. Vármegyei bizottságok és pártszervezetek. Komárom-Esztergom vármegye, 114–115.
- [14] MNL OL M-KS 274. f. 15. cs. 74. ő. e. Pártszervezetek és kommunista tisztviselők közigazgatási jelentései. Komárom-Esztergom vármegye, 199.
- [15] Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára (továbbiakban: ÁBTL) 1.2. Magyar Államrendőrség Államvédelmi Osztályának iratai, 5. d. 199–200.
- [16] MNL OL M-KS 274. f. 16. cs. 180. ő. e. Vármegyei bizottságok és pártszervezetek. Komárom-Esztergom vármegye, 114–115.
- [17] MNL OL M-KS 274. f. 7. cs. 205. ő. e. Az SZDP vidéki titkárságának iratai, 2. o.
- [18] MNL OL M-KS 274. f. 16. cs. 33. ő. e. A munkáspártok szervezési egységbizottságának iratai, 47., 49. o.
- [19] MNL OL M-KS 274. f. 7. cs. 205. ő. e. Az SZDP vidéki titkárságának iratai, 2.
- [20] Magyar Nemzeti Levéltár Komárom-Esztergom Megyei Levéltára (továbbiakban: MNL KeML) XXXV. fcs. 23. f. 23. ő. e. Az MKP Komárom-Esztergom Vármegyei Bizottságának jelentései a propagandamunkáról, 60.
- [21] MNL OL M-KS 274. f. 7. cs. 205. ő. e. Az SZDP vidéki titkárságának iratai, 3.
- [22] MNL KeML XXXV. fcs. 23. f. 20. ő. e. Az MKP Komárom-Esztergom Vármegyei Bizottsága titkárnak jelentései a politikai helyzetről, a pártközi viszonyról, a pártmunkáról, a tömegszervezetek helyzetéről és az általános politikai hangulatról, 143–144.
- [23] MNL OL M-KS 274. f. 21. cs. 105. ő. e. Agitációs és propagandamunka. Komárom-Esztergom vármegye, 103.
- [24] MNL KeML XXXV. fcs. 23. f. 20. ő. e. Az MKP Komárom-Esztergom Vármegyei Bizottsága titkárnak jelentései a politikai helyzetről, a pártközi viszonyról, a pártmunkáról, a tömegszervezetek helyzetéről és az általános politikai hangulatról, 150.
- [25] Uo. 151.
- [26] A vármegye székhelye ekkor még Esztergom városa volt.
- [27] Szakszervezeti Ifjúságmozgalom és Tanoncmozgalom.
- [28] Az egyesülés jegyzőkönyvéről lásd GECSÉNYI LAJOS: *Három szabad évtized. Pártkonferenciák és pártértekezletek Komárom megyében 1946–1970*. MSZMP Komárom megyei Bizottsága, Tatabánya, 1975, 61–69.
- [29] MNL KeML XXXV. fcs. 23. f. 3. ő. e. Az MKP Komárom-Esztergom Vármegyei Bizottságának egyesítő konferenciája, 38.
- [30] GECSÉNYI: i. m. 61.
- [31] MNL KeML XXXV. fcs. 23. f. 3. ő. e. Az MKP Komárom-Esztergom Vármegyei bizottságának egyesítő konferenciája, 46.
- [32] Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom.
- [33] Az 1948. február 18-i ülésről van szó.
- [34] A szövegben a nevet kézzel aláhúzták.
- [35] A szövegben a nevet kézzel aláhúzták.
- [36] A szövegben a nevet kézzel aláhúzták.
- [37] A szövegben a nevet kézzel aláhúzták.
- [38] Szakszervezeti Ifjúságmozgalom- és Tanoncmozgalom.
- [39] Peyer Károly (1881–1956) a két világháború közötti magyarországi szociáldemokrácia egyik legjelentősebb alakja volt. 1921 decemberében politikai megállapodást kötött Bethlen István miniszterelnökkel, melynek köszönhetően a Magyarországi Szociáldemokrata Párt elindulhatott az 1922. évi választásokon.
- [40] Farkas Mihály (1904–1965) a Rákosi-korszak egyik legmeghatározóbb kommunista politikusa volt, Rákosi Mátyás és Gerő Ernő mellett az ún. trojka tagja.
- [41] Marosán György (1908–1992) baloldali politikus, aki a Szociáldemokrata Párton belül a Magyar Kommunista Párttal való egyesülésnek az egyik legfőbb szószólója volt.
- [42] Soós Sándor, az MKP vármegyei titkára.
- [43] Bán Antal (1903–1951) szociáldemokrata politikus, iparügyi miniszter, 1945 és 1948 között nemzetgyűlési illetve országgyűlési képviselő volt. Az SZDP-ben a kommunistákkal való együttműködést szorgalmazók csoportjához tartozott.
- [44] Kelemen Gyula (1897–1973) Bánhoz hasonlóan szintén szociáldemokrata politikus volt, aki 1948-ig az Iparügyi Minisztérium politikai államtitkára volt.
- [45] Szeder Ferenc (1881–1952) vezető szociáldemokrata politikus volt, a Horthy-korszakban több alkalommal is képviselővé választották. 1948-ig a szociáldemokrata Párt főtitkárhelyettese, az MKP-val való egyesülés egyik legnagyobb ellenzője volt.

[46] Szakasits Árpád (1888–1965) szociáldemokrata politikus, aki 1931 és 1948 között megszakítás nélkül tagja volt a pártvezetőségnek. 1945 és 1949 között minden választáson parlamenti mandátumhoz jutott, 1945–1948 között ellátta a miniszterelnök-helyettesi feladatokat is.

Címkék:

[politikai párt](#) ^[3]

[MKP](#) ^[4]

[SZDP](#) ^[5]

[MDP](#) ^[6]

[baloldal](#) ^[7]

[munkásság](#) ^[8]

[Komárom-Esztergom megye](#) ^[9]

Kiadás: 18. évfolyam (2018) 3. szám

Forrás webcím: <https://www.archivnet.hu/az-mkp-es-az-szdp-egyesulese-komarom-esztergom-varmegyeben>

Hivatkozások

[1] <https://www.archivnet.hu/az-mkp-es-az-szdp-egyesulese-komarom-esztergom-varmegyeben>

[2] https://www.archivnet.hu/sites/default/files/u364/tatabanya_anno_175.kep_jpg

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/politikai-part>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/mkp>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/szdp>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/mdp>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/baloldal>

[8] <https://www.archivnet.hu/cimkek/munkassag>

[9] <https://www.archivnet.hu/cimkek/komarom-esztergom-megy>